

FÓLKASKÚLIN

M
E
N
T
A
M
Á
L
A
R
Á
Ð
I
Ð

FØROYSKT

Framseting
9. flokkur

22. mai 2018
kl. 10.15-13.45

1. Tað myrka húsið

- Greina og tulka stuttsøguna

Yvirskrift: Tað myrka húsið

Altíð steðgaði eg á, tá ið eg kom nær tí myrka húsinum. Bussurin steðgaði heilt nær við húsið, og hvønn dag hugdi eg upp í tað stóra vindeygað, ið vendi út ímóti vegnum. Og tað gretti ikki, at eg ikki sá eina hond hála gardinuna eitt sindur frá, so hesin persónur kundi síggja út. Eg kulsaði, tí tað sá so óhugnaligt út. Ongantíð hevði eg sæð persónin, ið búði í tí myrka húsinum. Gardinurnar vóru altíð væl drignar fyri, og úthurðin var altíð aftur.

Men eg hevði hoyrt frá teimum vaksnu, at ein maður búði einsamallur har, og tá tað bleiv myrkt, kundu tey síggja eitt svart koma krúpandi út ígjøgnum portrið og seta seg á eina súkklu. Bil hevði hann vist ongan. Hann var ofta í svørtum regnfrakka við hettu; frakkan hevði hann knappað og strammað hettuna væl um høvdið. Hann tosaði ikki við nakran, men pápi og mamma, ið høvdu kent hann, síðan hann var lítil, heilsaðu upp á hann, tá tey møttu honum niðri í matvøruhandlinum, har tey eisini keyptu, og hann nikkaði aftur. Annars koyrði hann alt, hann keypti, niður í kurvuna og hugdi ongantíð upp á nakran, setti seg upp á súkkkluna og súkklaði heim. Hann læt øll hava frið. Men soleiðis hevði hann ikki altíð verið. Foreldur hansara vóru fryntlig og prátingarsom, og tá ið myrkt var úti, var ljós í hvørjum glugga, so húsini sóu sera innbjóðandi út. Tey áttu tveir synir, tann, sum nú búði í húsinum, og so ein annan. Teir gingu í sama skúla, og tvey ár vóru ímillum teirra. Pápi segði altíð, at bróðirin, ið nú búði í húsinum, hevði tað ikki lætt. Eg spurdi pápa, um hann ikki kundi siga mær frá onkrum um mannin, tí eg var blivin eitt sindur forvitin. Eitt kvöldið, mamma var úti, byrjaði eg aftur at tosa um mannin í tí myrka húsinum. Tá legði pápi avísina frá sær og suffaði. Hetta tekur eina løtu at siga frá, segði hann. Síðan fór hann at gera eina kannu av te og smurdi tveir rosinubollar, annan til mín. Sjálvur drakk eg mjólk.

Síðan byrjaði pápi at siga frá.

-Tá ið pápi og mamma komu higar at bógva, høvdu tey í tí myrka húsinum búð har í fleiri ár. Mamma tín og eg komu at kenna familjuna. Tey áttu tveir dreingir, og vóru teir sera hjálpsamir og fólkaligir. Teir kundu banka uppá fyri at spyrja, um teir skuldu fara eitt ørindi, og onkuntíð manglaði mammu tíni okkurt, so hon sendi teir oman í handilin at keypa. Hetta var, áðrenn tú vart føddur, helt pápi fram.

Vit høvdu verið gift í nøkur ár, áðrenn tú komst í verðina. Men tá fingur vit eisini nokk at takast við, smíltist pápi, og eg skundaði mær at smílast aftur, tað var sera hugnaligt at sita saman við honum og hoyra hann siga frá. Eg hugsaði tá, hvussu glaður eg var at eiga ein pápa.

Pápi helt áfram.

- Ein dagin hendi tað, at annar beiggjin druknaði. Teir vóru báðir farnir at svimja í einum lítlum hyl; ikki var hann djúpur heldur, og har svumu teir ofta. Eingin veit fyri vist, hvat hendi har, uttan hin beiggjin, ið segði, at beiggi sín fór undir og kom ikki upp aftur. Hann helt, at hann spældi býtt, men so var ikki. Tað, ið fólk ikki kundu fyrigeva honum, var, at hann ikki leyp útí at hjálpa beiggjanum beinanvegin, men hann bíðaði ov leingi. Tá ið hann leyp eftir honum og dró hann upp á land, var hann deyður.

Foreldrini og øll, ið kendu dreingirnar, trúðu ikki beiggjanum, sum livdi eftir, tí tey hildu, tað ljóðaði eitt sindur løgið, at hann ikki hevði kunnað bjargað honum, og at hann ikki hevði rópt eftir hjálp straks. Men hesin helt fast við sína søgu, at beiggi hansara var deyður, tá ið hann dró hann upp á land. Foreldrini skiltu einki, hví hann ikki var lopin útí beinanvegin, tá ið hann sá beiggjan fara undir? Løgreglan tók beiggjan inn til avhoyringar, men hann segði tað sama, sum hann hevði sagt fyri foreldrunum, at hann helt, at beiggjin spældi og væntaði, at hann kom uppundan aftur.

Har høvdu ongin vitni verið til staðar, og løgreglan kundi ikki halda beiggjanum í varðhaldi. Sjálvt um løgreglan, foreldrini og fólk, ið tey kendu, hildu tað vera sera løgið, at sonurin ikki hevði handlað beinanvegin, men sat á einum steini tætt hjá. Men sonurin segði seg ikki kunna gera annað, enn hann hevði gjørt.

Foreldrini vóru í knúsi og komu ongantíð fyri seg aftur. Eftir hesa hending vóru húsini altíð myrk og sóu út sum eitt spøkilsishús. Tá ið nakrir mánaðir vóru gingnir, komu foreldrini og beiggjin út ígjøgnum portrið við tveimum kuffertum og settu seg inn í ein leigubil. Tey fluttu til ein annan bý at búgva. Húsið stóð tomt í nøkur ár. Men so ein dag var ljós aftur at síggja í húsinum. Tá var tað beiggjin, ið var komin heim aftur at búgva. Men gardinurnar blivu ongantíð drignar frá, og hann helt seg innandura og fór bara út, tá ið honum vantaði okkurt til matna, segði pápi og fekk sær upp í aftur krússið á triðja sinni. Hetta var spennandi at fáa at vita, og pápi dugdi óføra væl at siga frá.

Men pápin helt áfram eftir at hava sutlað á teið og bitið burtur av bollarum.

- Tað lögna var, at eingin skilti, hví bróðirinn kom aftur í barnaheimið at búgva. Hann var uttan iva blivin undarligur - kanska av samvitskubiti - og vildi einki hava við nakran at gera. Hann sat bara framman fyri vindeyganum og hugdi út ímillum eina sprekku í gardinini, segði pápi.

Nú eg hevði hoyrt alla søguna um brøðurnar báðar, skilti eg tann livandi beiggjan betur; hetta at hann sat og goymdi seg aftan fyri gardinurnar. Tí um hann var ósekur ella ikki í tí, sum var hent beiggja hansara, trúði eingin honum, ið kendu hann. Tey hildu øll, at hann kundi havt bjargað beiggja sínum.

Næstu ferð, eg fór úr bussinum og gekk framvið hjá honum, hugdi eg upp og sá, at hann koyrði gardinuna eitt sindur frá. Hesa ferð tókta mær synd í honum heldur enn at vera bangin. Pápi hevði rætt, tá ið hann segði, at hann hevði tað ikki lætt. Eg hevði spurt pápa, um hann helt beiggjan vera sekan ella ikki. Men pápi trúði tí, drongurinn hevði sagt frá fyri so nógvum árum síðan, men pápi skilti ikki, hví onnur ikki gjørdu tað sama. Foreldrini vístu seg heldur ikki at trúgva honum, hóast tey ikki søgdu tað við orðum.

Hann var blivin tungur í huga, tí foreldrini tosaðu lítið og einki við hann, síðan vanlukkan hendi. Tí valdi hann at koma aftur til barnaheimið, tí har hevði hann nógv góð minnir um beiggja sín og føldi seg nærri honum. Meðan eg stóð uttan fyri tað myrka húsið, hugsaði eg um at fara og banka uppá hjá honum og bjóða mær at fara okkurt ørindi, líkasum hann og beiggjin plagdu at ganga ørindi fyri míni foreldur, tá ið teir vóru smáir.

2. Ró

- Greina og tulka yrkingina
- legg dent á myndamál

Yvirskrift: Ró

Ró

Sólskinstøgn yvir okkum nú,
luftin fevnandi mjúk.
Einsamøll livandi eg og tú,
ósøgdu orðini siga mær alt.

*Jørðin okkara, himinin við.
Døggváta grasið lær.
Áin lokkar og teskar um frið.
Alla tíð ver hjá mær.*

Sirmið sorgblíða, silkibleytt
svalir rodnandi húð.
Signað vit og av gleði mett.
Aldri var heimur so sannur sum nú.

Dagmett sól søkir niðublund,
klokkan bíðandi slær.
Skýmingstrøll seta friðarfund,
hoydi tú hamranna suðandi svar?

Máni, vøkuljós ver í nátt!
Mjørki dýna ver tú!
Stíga vit so um dreymagátt,
gandaði heimur, ver altíð sum nú.

Morgun, bíða tú kanst eitt bil,
sov tær megi í nátt.
Vøkumaðurin verja vil,
teskar í tøgnini: “Alt vil tær gott.”

Martin Joensen, Vestmenn, Brot, 1983

3. Sveiggj

- Greina og tulka lýsingina
- Greið frá tí týðningi, lýsingar hava í okkara samfelagi

Yvirskrift: Sveiggj

Ungdóms- & lestrarferðaseðilin

Sveiggja aftur og fram fyri lágprís

Ert tú 25 ár ella yngri ella fulltíðarlesandi, kanst tú sveiggja aftur og fram við Atlantic Airways - lætt og ómakaleyst úr bara **1.119 kr. t/r.**

Sveiggj-ferðaseðlar eru til taks á øllum Danmarkar- og NORÐ-leiðunum hjá Atlantic Airways.

Sveiggj-ferðaseðill kann keypast til stutt undan fráferð, men útbøð kann verða avmarkað á úrvaldum fráferðum. Stovna tær ein vanga og bilegg Sveiggj-ferðaseðilin á www.atlantic.fo.

Sveiggj™
Prísur úr bara **1.119,-**
t/r íroknað øll ferðavægið.

Atlantic Airways Vagar Airport 380 Servagur Tel 34 10 00 www.atlantic.fo

At hava í huga, tá tú greinar og tulkar:

- lýsingaslag
- endamál/boðskapur við lýsingini
- sendari og móttakari
- bygnaður, t.d. forsýni, miðsýni og baksýni
- sambandið millum tekst og mynd
- litir, eygnariv, ímyndir
- eydnast tað lýsingini at fáa boðskapin fram? Grundgev!

Lýsingin liggur á framsíðuni saman við uppgávuni undir fylgisskjøl

4. Eg eri ekki skúladrongur

- Greið í stuttum frá, hvat greinin er um
- Hvat heldur tú um það, sum Ingi sigur?

Yvirskrift: Eg eri ekki skúladrongur

Greinin liggur á framsíðuni saman við uppgávuni undir fylgisskjøl

INGI SAMSON: FRÁ SKIPSDRONGI TIL SKIPARA

EG ERI IKKI skúladrongur

TAD ERU IKKI ÖLL, ID HAVA HUG AT GANGA I SKÚLA. TEY FLESTU GERA FÓLKASKULAN LIDNAN, AÐRENN TEY TAKA STÖÐU TIL, HVAT SIDAN SKAL HENDA. ALLARFLESTU FARA A MIDNAM, ÖNNUR FARA I LÆRU ELLA A ARBEIÐSMARKNADIN. INGI SAMSON GJORDI IKKI SO FRÆGT SUM FÓLKASKULAN LIDNAN. FYRSTU FERÐ INGI VAR TIL SKIPIS, VAR I 2002. TA HANN SUM 12 ÁRA GAMAL FOR VID PAPANUM TIL EYSTURGRÖNLAND AT FISKA SVARTKALVA. TURURIN VARDI TVEIR OG EIN HALVAN MANAD, TREYTN HJA PAPANUM VAR, AT INGI SKULDI TAKA SKULAN SERIÖST. TAD HEVDI ÖVUTAN VIRKNING, HANN FEKK BLOD UPPA TONNINA. TA HANN VAR LÍÐUGUR I ATTANDA FLOKKI, HEVDI HANN FINGID NOG MIKID VID BÖKUM OG SKULATINGUM. SKULIN VAR IKKI FYRI HANN, SUM 14 ÁRA GAMAL FOR INGI UR SKULANUM. TA VINMENNINIR SETTUST AFTUR A SKULABÖNK AFTANA SUMMARFERIUNA I 2004, VAR INGI SAMSON A VEG EYSTUR I BARENTSHAVID VID FLAKATROLARANUM SKÁLBERG.

-Eg tindi enganið at ganga i skúla. Tað var ikki nalsið fyri meg, segði Ingi, tá vit spurdur, lvi hann for ur skúlanum so túlliga.

Fyrr i tóttan var tað ofra selsið, at um ondu ur ikki tindi at ganga i skúla, men ísandi gjordi onduir, varð við komandi sendur til skips. Har skildi viðkonandi lera um lívið. At fara upp túlliga um morgunin, arbeiða langar vakin, og á tann hátt lva disiplinina íankaba inn.

Eg var kanska ein av teimum, ja, svarði Ingi.

Tað var ikki tí, at eg vilði nokrum ill, men eg hevði bara ikki hndindini at ganga i skúla. Eg hevði, og lavi em, at ov mogva orku til at slá a revvini. Eg haldi, at rey, sum tíma at ganga i skúla, skulu ganga i skúla, og vit, sum ikki tíma at ganga i skúla, skulu gera tað, sum vit tíma.

FOR Á SKIPARASKÚLA
Ingi siglti við Skálaberg i tvey ár, aðrenn

5.

- Skriva eina stuttsögu. Brúka myndina sum íblástur
- Sögan skal skrivast í 3. per.

Yvirskrift: Vel sjálv/sjálvur

